

0.5 DEFINICE SPORTU A FUNKCE SPORTU

DEFINICE SPORTU

Motto: „*Sport se stejně jako náboženství vzpírá definici. Jde svým způsobem za hranici terminologie, neobsahuje jádro, které by mohlo být identifikováno*“. M. Slusher“

Definice je (z latinského *de=od, pryč a finis=hranice, tedy definitio=ohraničení*) pokud je to možné, **jednoznačné určení významu nějakého pojmu**.

Pojem, který se definuje, je také nazýván **definiendum** (latinsky „*co se má definovat*“), zatímco popis významu definovaného pojmu se označuje jako **definiens** (latinsky „*definující*“). **Předdefinování** (*redefinice*) pak označuje ustanovení **nové definice** nahrazující tu stávající. **Definice udává podstatné vlastnosti pojmu** a odlišuje jej od jiných.

SPORT jako slovo

Samotný termín „sport“ je údajně anglosaského původu a je **odvozeno** od slova „**disport**“, který znamená obveselení nebo rozptýlení nebo jako odvozenina latinského „**deportare**“, neboli „**bavit se**“, které bylo později převzato do románských jazyků.

SPORT a jeho charakteristika

Všeobecně se společnost shoduje na následujících **charakteristikách** sportu. **Dobrovolnost** výkonu sportovní činnosti; tělesná **aktivita a pohyb**, **soutěživost** a **dosahování co nejlepších výsledků**, **vymezení hranic** sportu sportovními pravidly, **zastřešující instituce** daného sportovního odvětví, **prvek tradice** a **akceptace jednotlivých sportů** v daném státě. Samozřejmě, že **ne u všech** druhů sportů platí **kumulativně**.

Úrovně právních systémů, které DEFINICE SPORTU ovlivňují:

Mezinárodní právo

Podává **definici sportu** v tzv. **Evropské chartě sportu** vypracované roku 1992 pod záštitou Rady Evropy. Citace: „*Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které, ať již prostřednictvím účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních*“.

Evropská charta sportu nahlíží na sport jako: „*Na sociální právo každého jednotlivce*“ a doporučuje vládám členských států **výkon** tohoto práva **zajistit**. Tato koncepce odpovídá **současnému** trendu, kdy si moderní společnost začíná uvědomovat nebezpečí zdravotních problémů, jako jsou obezita nebo kardiovaskulární choroby, vyplývajících ze životního stylu a snaží se proti nim bojovat pod heslem „*Sport pro všechny*“.

Právo EU

Na úrovni **unijního práva** se sportu **výslovně věnuje** Bílá kniha sportu (2007), která říká: „*Sport představuje společenský a ekonomický jev narůstajícího významu, jenž význačným způsobem přispívá k naplňování strategických cílů solidarity a prosperity, vytýčených EU*.“ a v právní formě v **článku 165** Smlouvy o fungování EU (**SFEU**). Sport je zde charakterizován následovně: „*Jeho zvláštní povahou, strukturami založenými na dobrovolné činnosti a společenskou a výchovnou funkcí*.“

Judikatura Soudního dvora EU (SDEU)

Se k pojetí sportu rovněž vyjadřuje, mimo jiné v jednom ze **stěžejních rozhodnutí** pro vztah evropského práva a sportu, v **případu Bosman**, když v rozsudku sportu uznává jeho **sociální důležitost** a **specifický charakter**.

Díky svému **vlivu v nejrůznějších oblastech** má sport nezanedbatelný význam i pro EU. Přispívá k **naplňování stanovených cílů EU**, jako je solidarita, sociální a hospodářský pokrok, ale i k cílům celosvětově platným, jakými jsou podpora míru a porozumění mezi státy a národy. Tedy sport, jako oblast lidského zájmu, která zahrnuje nejrůznější činnosti, **je jedním z témat**, kterým se EU zabývá, a je **ovlivňován**, ať už přímo či nepřímo, **mnohými rozhodnutími**, které EU činí a snaží se realizovat.

Česká sportovní legislativa

Toto pojetí sportu jako základního lidského práva legislativa nikde výslovně **neuvádí**. Bohužel ani v ústavním pořádku, ani na zákonné úrovni **není právo na sport** zdůrazněno. Pouze **zákon č. 115/2001 Sb.**, o podpoře sportu (ZPSP) se Evropskou chartou sportu inspiroval, když v § 2 odst. 1 říká:

„Sportem je pro účely tohoto zákona každá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.“

Definice sportu podle **MŠMT** uvedená v Analýze financování sportu v České republice z roku 2009: *„Sport je lidská činnost založená na základních společenských, výchovných a kulturních hodnotách. Sport tyto hodnoty bez ohledu na pohlaví, rasu, věk, zdravotní postižení, náboženství a víru, sexuální orientaci a společenské či ekonomické zázemí u jednotlivců i v společnosti jako celku posiluje“.*

FUNKCE SPORTU

Sport je pro společnost prospěšný v mnoha směrech. Bylo opakovaně řečeno, že pro jednotlivce, pro skupiny, pro stát, pro média, pro mnoho subjektů má sport značný význam. Pro společnost a stát tak **plní mnoho důležitých funkcí**.

Funkce **ZDRAVOTNÍ**

Upevňování zdraví je **znakem sportu** samotného, jak uvádí **zákon** o podpoře sportu v § 2. Zdravotní funkce je jednou z nejdůležitějších, vždyť sport přispívá k **tělesné kondici** a **psychickému stavu**, má **léčebné účinky** a může být i formou **terapie**. Konference, jednání, diskuze i dokumenty týkající se sportu jeho přínos zmiňují na prvním místě. **Pohyb** a zejména ten pravidelný, je nástrojem **prevence obezity, srdečních onemocnění, cukrovky** a dalších a tím zvyšuje kvalitu života. Přínos pro zdraví je jedním ze tří hlavních důvodů, proč by měl stát systematicky sport podporovat. Jak bylo řečeno na ekonomickém panelu v Davosu v roce 2009: *„Každý dolar investovaný do sportu, ušetří čtyři dolary ve zdravotnictví“.* (Analýza financování sportu v České republice, 2009, 6).

Funkce **VÝCHOVNÁ**

Dále má sport **VÝCHOVNOU** funkci, protože díky hodnotám, které jsou sportu vlastní, se sportující, a to hlavně mládež, přirozenou cestou učí **solidaritě, sociální integraci, zásadám „fair play“** a také **sebevědomí, cílevědomosti, sebeovládání**, vztahu k pohybu, k hygieně atd. *„Vlastenectví je pocit, který sport přináší jak sportovcům samotným, tak divákům.“*

Sportovci vedle výkonů prezentují také kulturu a danou zemi. Pro svou zemi, pro diváky, jsou hrdiny a jsou zdrojem hrdosti” (Hrabínová, 2013, 10).

EKONOMICKÁ funkce

Je čím dál tím významnější. V sportovním sektoru je zaměstnáno mnoho osob, v roce 2011 to bylo 3,8 % v ČR, na trhu se objevuje stále více produktů se sportem souvisejících od sportovních pomůcek, oblečení, přes mobilní aplikace, merchandising až po počítačové hry. Někteří sportovci, především fotbalisté, hokejisté, ale i baseballisté, basketbalisté a další, to už ale podle kulturních rozdílů jednotlivých zemí, dostávají vysoké platy, z nichž jsou odváděny příspěvky do státního rozpočtu ve formě daní. *„Odvodem daní ze sportovního průmyslu a služeb získává dnes stát více prostředků, než poskytuje na podporu tělovýchovy a sportu formou dotací. Bez významu není ani vliv sportovního průmyslu, služeb a organizací na počet pracovních příležitostí”*, (Koncepte financování sportu v České republice, 2012)

Funkce **ZÁBAVY**

Protože sportem se baví jak člověk, který zrovna sport provozuje (**aktivní sportovec**), tak člověk, který se na sport dívá v televizi či na sportovišti, nebo sází na sportovní výsledky (**pasivní sportovec**).

Funkce **REPREZENTAČNÍ A DIPLOMATICKÁ**

Za ústředního **aktéra** zapojeného do **sportovní diplomacie** považují samotné státy, respektive jejich vlády, které určují politiku státu, **sport a sportovní reprezentaci**. Naprostá **většina států** světa ve svém portfoliu **pracuje se sportovní diplomacií**. Nicméně některé z nich si mohou dovolit využívat ji o poznání více. Jedná se samozřejmě o ty státy, které k tomu mají **finanční zdroje** a investují je do (mezinárodního) sportu. Právě v této souvislosti je vhodné zmínit, že vlády mohou snadno ovlivňovat dění ve sportu i v důsledku faktu, že „sport je **přímo financovaný ze státního rozpočtu** a z toho důvodu má na něj **vláda velký vliv**“.

Mezi **státy**, které investují **nemalé částky** do sportu taktéž za účelem mezinárodního zviditelnění, náleží ze zástupců tzv. tradičních mocností např. **Velká Británie. Neúspěchy britských reprezentantů na olympijských hrách v roce 1952**, odkud přivezli do Londýna pouze jednu zlatou medaili, **otevřely diskuzi**, zda by britská vláda neměla investovat více do oblasti sportu, který je v případě mezinárodních úspěchů **zdrojem prestiže státu**. Nakonec **v 60. letech**, kdy byli u moci **labouristé**, opravdu **došlo k navýšení finanční podpory** do této sféry (Allison a Monnington 2005).

Obdobná situace se ve Velké Británii opakovala **i po neúspěšné olympiádě v roce 1996**, na což reagovala **konzervativní vláda Johna Majora** více než **desetinásobným navýšením** finančních subvencí, které do sportu mířily (Jenkins 2016). Současná podpora směřující do britského sportu je **nyní ještě vyšší**, což přináší očekávané výsledky. Na zatím posledních letních olympijských hrách, které se uskutečnily v Riu de Janeiru, byla **Velká Británie za USA druhým nejúspěšnějším státem**, co se počtu zlatých medailí týká (Jenkins 2016). Nicméně, jak vypočítává redaktorka The Independent Janet Street-Porter (2016), každá Brity vybojovaná medaile stála z veřejného rozpočtu okolo 5,5 milionů liber.

Další skupinou států, které si počínají v souvislosti se sportovní diplomacií velmi aktivně, jsou tzv. **nové mocnosti**. Pod tímto termínem rozumím státy, které byly dříve součástí tzv. **třetího světa**, ale nyní navýšily své mocenské kapacity, dožadují se změny stávajícího světového finančního uspořádání, snaží se prosazovat v mezinárodním obchodu a zároveň disponují obrovským demografickým potenciálem (Piknerová a Doljaková 2014).

Dalšími zeměmi využívajícími sportovní diplomacii jsou bohaté státy, které však mají **demokratický deficit**. Právě **pozitivní tvář**, jíž chtějí získat **prostřednictvím sportu**, jim má napomoci ve zlepšení reputace v mezinárodním prostředí. Typickým představitelem této skupiny zemí je **Katar**, jehož bohatství pochází z všudypřítomné ropy na jeho území. Tato blízkovýchodní monarchie je v současné době pořadatelem nespočtu různých soutěží na svém území, ať se již jedná o pravidelné či mimořádné akce.

Katar tak např. jako první stát Blízkého východu přivítal **mistrovství světa v silniční cyklistice** či o rok dříve **světový šampionát v házené**. Nicméně největší **trumf katarské sportovní diplomacie** je roven pořádání **mistrovství světa v kopané v roce 2022**, byť je s ním již nyní spojen nespočet kontroverzí. Stejně tak Katar **spenzoruje západní fotbalové kluby** či pro vylepšení výsledků svých národních reprezentací využívá naturalizaci úspěšných sportovců.

Funkce „**POSLA DOBRÝCH ZPRÁV**“

Vedle zdraví a vlastenectví zmínil předseda ČOV J.Kejval na Konferenci zmíněné výše jako **důvod pro státní podporu sportu i reprezentaci státu**, protože dle jeho slov **70 % dobrých zpráv** v zahraničí o České republice je díky sportu, stát vydává účelově na prezentaci státu **několik miliard** korun ročně, takže sport se pro prezentaci jeví jako **nejefektivnější investice**.